

Toetrede

Liturgie van die Lig

Aansteeek van die kerse

Woorddiens

Tema: "Wat sien jy?"

Skriflesing: Markus 10:46-52 (1953)

⁴⁶ EN hulle het in Jériego gekom. En toe Hy en sy dissipels en 'n aansienlike skare uit Jériego uitgaan, sit die blinde man, Bartiméüs, die seun van Timéüs, langs die pad en bedel.

⁴⁷ En toe hy hoor dat dit Jesus die Nasaréner was, begin hy om uit te roep en te sê: Seun van Dawid, Jesus, wees my barmhartig!

⁴⁸ En baie het hom bestraf, dat hy moet stilbly; maar hy het al harder uitgeroep: Seun van Dawid, wees my barmhartig!

⁴⁹ Toe gaan Jesus staan en sê dat hy geroep moes word; en hulle roep die blinde man en sê vir hom: Hou goeie moed, staan op! Hy roep jou.

⁵⁰ En hy gooi sy oorkleed af, staan op en kom na Jesus toe.

⁵¹ En Jesus antwoord en sê vir hom: Wat wil jy hê moet Ek vir jou doen? En die blinde man sê vir Hom: Rabboeni, dat ek mag sien.

⁵² En Jesus sê vir hom: Gaan, jou geloof het jou gered. En dadelik het hy gesien en Jesus op die pad gevolg.

Broodjies vir die pad

Lasting love has to be built on mutual regard and respect. It is about seeing the other person. I am very interested in relationships and, when I watch couples, sometimes I can sense a blindness has set in. They have stopped seeing each other. It is not easy to see another person.
~ *Chimamanda Ngozi Adichie*

When The Watchman Saw The Light

Winter, summer, the watchman sat there looking out from the roof of Atreus' palace.

Now he has good news to report. He's seen the fire light up in the distance and he's happy; besides, the drudgery's over now:

it's hard to sit there night and day in heat and cold,

waiting for a fire to show

on the peak of Arachnaion.

Now the longed-for signal has appeared. Yet when happiness comes

it brings less joy than one expected.

But at least we've gained this much: we've rid ourselves of hope and expectation. Many things will happen to the house of Atreus: no need to be wise to guess this now the watchman has seen the light. So let's not exaggerate.

The light is good; and those coming are good, their words and actions also good.

And let's hope all goes well.

But Argos can do without the house of Atreus.

Ancient houses are not eternal.

Of course many people will have much to say.

We should listen. But we won't be deceived by words such as Indispensable, Unique, and Great.

Someone else indispensable and unique and great can always be found at a moment's notice.

Constantine P. Cavafy

Kindness is the language which the deaf can hear and the blind can see.

~ *Mark Twain*

If one can only see things according to one's own belief system, one is destined to become virtually deaf, dumb, and blind.

~ *Robert Anton Wilson*

Nobelprijs Aleksijevisj is de emancipatie van de journalistiek

Ger Groot

Ook ik moet bekennen nog nooit van Svetlana Aleksijevisj te hebben gehoord voordat haar afgelopen week de Nobelprijs voor de Literatuur werd toegekend. Of beter: wel van gehoord, maar dan alleen als belangrijkste kandidaat voor diezelfde prijs. Waarmee ik haar meteen weer had afgeschreven, want het Nobelprijscomité houdt van verrassingen.

Ik had mij vergist - en daarmee geen rekening gehouden met een andere eigenaardigheid van het comité: een scherp besef van de politieke situatie van het moment. De Nobelprijs voor de Vrede is daar uiteraard het meest gevoelig voor, maar ook in de literatuur laat het zich soms gelden. De bekroning van Aleksijevisj lijkt me niet los te staan van de toenemende spanning tussen Rusland en het westen, en vooral de binnen- en buitenlandse capriolen van Vladimir Poetin.

Je kunt daar heel puriteins je wenkbrouwen over fronsen, omdat literatuur niets te maken zou hebben met politiek - maar ik denk dat je de meeste schrijvers daarmee te kort doet. Romans, poëzie en al helemaal toneelwerk staan niet los van de

werkelijkheid en wilten dat meestal ook niet. Als skrywers iets te zeggen hebben (en waarom zouden ze anders skrywen?), dan heeft dat ook een morele, politieke, sosiale en soms selfs ekonomsiehe of iuridiese strekking.

Lofzang valt haar ten deel

Dat hoeft niet ten koste te gaan van die literaire verdienste. Ook ower het werk van Aleksiejewitsj hieven die kritici na die bekendmaking van haar bekroning een eenstemmige lofzang aan. Ik heb daar self nog niet van kunnen proewen - in die winkels die ik besoek was al haar boeke meteen die deur uitgevloen - maar ik heb geen rede om aan dat oordeel te twiuelen.

Wel viel mij iets anders op. Die boeke van Aleksiejewitsj worden geroemd om die zorgvuldige en polyfone komposities waarin zij die stemmen 'van lijdende en moede in die tyd' tot klinken bring. Voor haar werk - so begrip ik - interviewt zij tallose mense die iets te vertellen hebben ower het lot van vrouwe in die Tweede Wereldoorlog, het daelike lewen in die Sowjet Unie, of wat dan ook. Vervolgens verweeft zij die verhalende tot wat een kritikus een koor uit een Grieks drama noemde.

Stem van die werklikheid

Daarmee steunen die boeke op een iournalistieke werkwijze. Sterker nog: wat Aleksiejewitsj skryft is geen verbeelding van die werklikheid, maar is die stem van die werklikheid self, op verbeeldingsvolle wijze vormgegeewen. Zij skryft geen fiktie - en dat is in die geskiedenis van die Nobelprys tamelik uitzonderlik.

Natuurlik hebben vrijwel alle laureate van die afgelopen decennia wel eens van sich laten horen in essays, kolomme en soms selfs iournalistiek. Maar dat was nooit die kern van het werk waarvoor ze onderskeiden werden. Die lag steewast in die genres die ik eerder noemde: romane, poëzie, toneel.

Die laatst bekroonde auteur met een primare reputasie als essayist was Elias Canetti in 1981, en selfs hem zullen die meeste mense vooral kennen van zijn roman Het martirium. Camus (1957) en Sartre (1964) gelden voor die meeste mense als filosofe, maar ze lêzen hen als romansiers en skrywers voor theater.

Literatuur is breder dan fiktie

So is het niet altyd geewest. Het tweede jaar waarin die Nobelprys voor die literatuur werd uitgereikt ging hij naar die historikus Theodor Mommsen (1902), in 1908 naar die filosoof Rudolf Eucken en in 1927 naar die inmiddel opnieuw populare denker Henri Bergson. Die laatste laureate die louter vanwee non-fiktie werden bekroond was Bertrand Russell (1950) en Winston Churchill (1953) - meer dan een halwe eeuw geleden.

Daarom is die uitverkiezing van Svetlana Aleksiejewitsj niet alleen verheugend vanwee die kwaliteit van haar werk, maar ook vanwee die implisiete erkenning dat literatuur breder is dan romane, poëzie en toneel. Breder selfs dan die al so lang stiefmoederlik bedeelde essayistiek en filosofie. Eindelike lijk ook die iournalistiek te zijn erkend als een genre barstensvol literaire moelikheden en kragt: een waarheidsvinding die feite weet te koppelen aan sublieme vorm. Want dat is wat er - so begrip ik - in het werk van Aleksiejewitsj gebeur. Het werd hoog tyd voor een dergelike emancipasie.

<http://www.trouw.nl/tr/nl/33880/Ger->

[Groot/article/detail/4161419/2015/10/12/Nobelprys-Aleksiejewitsj-is-de-emancipasie-van-de-iournalistiek.dhtml](http://www.trouw.nl/tr/nl/33880/Ger-Groot/article/detail/4161419/2015/10/12/Nobelprys-Aleksiejewitsj-is-de-emancipasie-van-de-iournalistiek.dhtml)

Brood vir die pad

Om ook dié te onthou wat agterbly

Dirkie Smit

Daar is soveel wat 'n mens nie verstaan nie. So baie waaraan 'n mens nooit eens dink, wat jy nie in ag neem, kan begryp of beoordeel nie. Só ook wanneer jy as leek 'n mening moet vorm oor iets buite jou terrein. 'n Mens bly aangewese op die kundigheid van dié wat wél weet. Soos vir vele van ons oor die ekonomie - dit bly moeilik om te weet wie om te glo.

Daarom was dit goed om te sien van Angus Deaton van Princeton se Nobelprys. Dit sê tog dat sy vakgenote ook sy bydrae hoog ag. Die prys is vir sy jare lange tegniese analiese, maar sekerlik bied dit ook - vir ons leke - geloofwaardigheid aan sy boek vir die breë publiek, *The Great Escape - Health, Wealth, and the Origins of Inequality*.

Dit handel juis oor wat ons dikwels nie onthou, in ag neem, verstaan - of aan herinner wíl word nie. Die metafoer - "the great escape" - verwys na die film (met Steve McQueen) oor gevangenes wat vindingryk en met volharding uit 'n kamp ontsnap. In sy verhaal word dit 'n simbool vir geslachte wat ontsnap het en stéeds uit die kloue van armoede en sterfte ontsnap. Dis 'n ver-bluffende verhaal van vooruitgang, verbetering van lewensverwagting én lewenskwaliteit, danksy wealth en health. Geld en gesondheid laat ons dié magte ontkom, sê hy. Dis sy velde van kundigheid en hy vertel dié verhalende - van gesondheid deur die eeue en van ekonomsiese groei - aanskoulik en in detail.

Maar eintlik handel dit oor wat ons dikwels nie verstaan, onthou, in ag neem of wil weet nie, soos die subtitel suggereer. Hy vra na oorsake van ongelykheid - en dís waarom die twee verhalende sáam hoort. Hy sê dis juis vooruitgang wat ongelykheid meebring. Hy illustreer dit met tallose statistiek maar ook persoonlike vertellings, soos van sy pa, wat uit swaarkry sou uitstyg, sodat sy kinders véerder kon kom, en hulle kinders nóg verder. Dís verhalende wat baie van ons verstaan. Maar sy punt is eintlik om te sê sy pa het uiters hard gewerk - én hy was baie gelukkig. Dit kon netsowel anders verloop het. Want netsoveel ander, in hul familie, was nie so gelukkig nie. Juis ómdat party agterbly, hulself opoffer, ontsnap ánder. Sommige ontsnap omdat ánder agterbly - en soms is hulle die ware helde, die oupas en oumas, pa's en ma's, familie, onderwysers, vriende. Ook dit verstaan baie van ons.

Daar is nie 'n film *The Great Left Behind* nie, sê hy, want niemand onthou hulle ooit nie, maar dis hulle wat die spit sou afbyt. Daar is nie pryse vir dié wat agterbly sodat sommige iewers kan kom nie. Maar ons behoort oor hulle óók na te dink. Ongelykheid maak sáák, sê hy, dís wat hy wil sê. En dis wat ek nie lekker kon verstaan nie. Is dit dan regtig nodig om te moet verduidelike dat ongelykheid sáák maak? Is daar dan dié wat dit nie vanself verstaan nie?

Op sy stofomslag is detail uit Rogier van der Weyden se uitbeelding van die Laaste Oordeel (uit 1451).

Was dié storie dan nie al genoeg nie? Dáárom is selfs 'n leek so bly oor dié toekenning, want dit sê immers ander ekonome gee sy storie ook gelýk.

<http://www.netwerk24.com/stemme/sielsgoed/2015-10-17-djs-om-ook-die-te-onthou-wat-agterbly>